

Pauline Delabroy-Allard

Dit gaat over Sarah

Vertaald uit het Frans door Aniek Njiokiktjen

SIGNATUUR

2019

In de schemering van drie uur 's ochtends doe ik mijn ogen open. Ik stik van de hitte, maar ik durf niet op te staan om het raam iets verder open te zetten. Ik lig in haar bed, in deze slaapkamer die ik zo goed ken, naast haar lichaam, dat eindelijk is ingeslapen na een lange strijd tegen de angsten die alles verteren, het hoofd, de buik, het hart. We hadden veel gepraat om ze af te houden, naar de randen van de nacht terug te drijven, we hadden gevreeën, ik had haar lichaam gestreeld om haar gerust te stellen. Ik had mijn hand over haar schouders en daarna over haar armen laten glijden, ik was tegen haar rug aan gekropen en had lang in het zachte vlees van haar billen geknepen. Ik had haar ademhaling in de gaten gehouden, wachtend tot haar korte adem lichter werd, haar gesnik minder werd, ze eindelijk rust vond.

Het is warm in deze kamer. Ik zou een beetje willen bewegen, wat lucht op mijn gezicht willen voelen. Maar mijn lichaam raakt dat van haar, haar hand ligt op mijn arm, en door te bewegen zou dit bouwwerk waaraan ik zo lang heb gewerkt kunnen gaan wankelen. Haar slaap is als een zandkasteel. Eén beweging en het stort in. Eén beweging en ze doet haar ogen wijd open. Eén beweging en ik moet weer helemaal opnieuw beginnen. Ik luister naar het geronk van haar slaperige ademhaling, ik moet er bijna van lachen van plezier, eindelijk is de vrolijkheid even terug. Ik zou de nacht willen opschorten en urenlang, dagenlang naar dit gebrom willen luisteren, want gebrom wil zeggen: ik leef, ik besta, ik ben er. En ik ben er ook, vlakbij.

Mijn gloeiende lichaam is volmaakt roerloos. Als ik moet stikken van de hitte om het zandkasteel van haar slaap niet omver te gooien, dan stik ik graag van de hitte. Buiten, in die grijze nacht die ik door het raam gewaarword, zingen de vogels. Het lijken er wel duizend, ze tjilpen om het hardst, doorklieven als de allerbeste piloten de lucht alle kanten op. Deze verpletterend hete nacht is hun Quatorze Juillet, ze zijn naar hartenlust aan het stuntvliegen en verzinnen steeds gevaarlijker figuren. In de verre bomen begroeten de tortelduiven uit de banlieue de dageraad met hun schelle trillers. Ik kijk hoe hun silhouetten tegen de

grauwe lucht voorbijschieten. Ik stik van de hitte. Ik wacht.

Ik draai mijn gezicht naar haar verstijfde lichaam, uitgestrekt op haar rug, volmaakt naakt. Ik bestudeer haar verfijnde enkels, de vooruitstekende botten van haar heupen, haar zachte buik en haar ranke armen, haar volle lippen, die flauwtjes glimlachen. Ik bekijk de kneuzingen van de ziekte op dit lichaam dat ik zo liefheb, de zwarte puntjes in haar buik, waarin steeds maar weer geprikt werd, het litteken bij haar oksel, het gat onder haar sleutelbeen. Ik bekijk haar rustige, volmaakt rustige gezicht, haar trotse kin, zelfs in haar slaap, haar fluweelzachte wangen, de vooruitstekende en verrassende lijn van haar neus, haar lichtpaarse oogleden, die eindelijk gesloten zijn. Ik bekijk haar compleet kale kop. In de schemering van drie uur 's ochtends kijk ik hoe ze slaapt.

In deze klamme nacht lukt het me niet mijn ogen van haar naakte lichaam en haar wasbleke schedel te halen. Van haar dode silhouet.

I

1.

Dit gaat over Sarah, over haar unieke schoonheid, haar vooruitstekende neus als van een zeldzame soort, haar ogen van een buitengewone kleur, rotsachtig, groen, nee, toch niet groen, haar absintgroene, mala-chietgroene, dofgrijsgroene ogen, haar slangenogen met hangende oogleden. Dit gaat over het voorjaar waarin ze in mijn leven kwam zoals je opkomt op to-neel, voortvarend, veroverend. Overwinnend.

2.

Het is een doodgewoon voorjaar, een voorjaar waar iedereen weemoedig van zou worden. In de Parijse plantsoenen staan de magnolia's in bloei, en ik denk dat dat de harten schramt van de mensen die ze zien.

Het schramt mijn hart, die magnoliabloemen in de plantsoenen. Ik kijk er elke avond naar, als ik van school kom, en elke avond doen die grote bleke bloembladen een beetje pijn aan mijn ogen. Het is een doodgewoon voorjaar, met onverwachte buien, de geur van nat asfalt, een soort lichtheid in de lucht, een zuchtje vrolijkheid dat neuriet hoe kwetsbaar alles is.

Dat voorjaar loop ik rond als een schim. Ik leid een leven dat ik nooit gedacht had te leiden, een leven alleen met een kind van wie de vader zomaar verdwenen is. Op een dag, of eigenlijk een avond, verliet hij het appartement en toen. Toen niks meer. Zo kan er dus, van de ene op de andere dag, ik bedoel l etterlijk van de ene op de andere dag, tussen twee mensen die al jaren van elkaar houden geen blik, geen woord, geen dialoog, geen gesprek, geen onenigheid, geen innigheid, geen tederheid, geen liefde meer zijn. Het is zo krankzinnig, zo ondenkbaar, dat het me van dag tot dag vormt. Ik denk dat het leven daar ophoudt. Ik hoop op niks en op niemand. Er is een nieuwe jongen in mijn leven, een Bulgaarse jongen. Als ik het over hem heb, dan zeg ik ‘mijn levensgezel’. Hij vergezelt me, dat is het, hij vergezelt me in dit treurige leven. Ik wacht. Een woord blijft op een vervelende manier in mijn hoofd hangen, het woord ‘latentie’. Ik zeg tegen mezelf dat ik de definitie ervan in het woordenboek moet op-

zoeken. Ik weet dat ik een moment van latentie doormaak. Ik weet niet hoe lang dat gaat duren en door welke gebeurtenis het zal stoppen. In de tussentijd lijken alle dagen een beetje op elkaar, van mijn plichten als jonge moeder en mijn plichten als jonge lerares tot mijn plichten als meisje, vriendin, geliefde van de jonge Bulgaar. Ik doe mijn best om mijn leven te leiden. Ik maak het niet echt mee. Maar ik ben een snelle leerling. Mijn tong is uitgestoken van de concentratie. Ik ben goedgekleed, beleefd, charmant. Ik doorkruis de straten van het 15^e arrondissement per fiets, mijn kind in een stoeltje achterop. We gaan naar het museum, naar de film, naar de Jardin des Plantes. Ik vind mezelf mooi, ze zeggen dat ik aardig ben, zorgzaam. Ik roep geen extreme reacties op. Ik ben de moeder van een perfect kind, de lerares van buitengewone kinderen, de dochter van geweldige ouders. Het leven had nog heel lang zo door kunnen gaan. Een lange tunnel zonder verrassingen, zonder mysterie.

3.

Een schel belletje, als een zweeps slag, midden in dit appartement, waarin een stijve sfeer heerst. We zijn piekfijn gekleed voor oudejaarsavond, drie stelletjes die tersluiks naar elkaar kijken, verbaasd daar te zijn, veel

te gemaakt. Alles is gekunsteld: de inrichting van het appartement, de gespreksonderwerpen, de kleding van de gasten. Over alles is nagedacht. Ernstig. Streng. De bel lijkt de meubels op te schrikken, ze zijn er vast niet aan gewend. Gefluister. Het is Sarah, zegt iemand verheugd. Ik weet niet wie Sarah is. Jawel, zeggen ze, jullie hebben elkaar al eens ontmoet. Ze beschrijven de gelegenheid. Totaal geen herinnering. De gastvrouw gaat de deur van het appartement opendoen. Het is inderdaad Sarah. Ik herken haar niet.

Ze is te laat, buiten adem, ze lacht. Het is een onverwachte wervelwind. Ze praat hard, snel, haalt een fles wijn uit haar tas, dingen om te eten, een overdaad aan spullen. Ze doet haar shawl af, trekt haar jas en handschoenen uit, zet haar muts af. Ze legt alles op de grond, op het crèmekleurige tapijt. Ze verontschuldigt zich, maakt grapjes, draait rond. Ze vloekt, met vulgairere woorden die lang nadat ze ze heeft uitgesproken nog in de lucht lijken te zweven. Ze is te luidruchtig. Er was niks, stilte, gekunsteld gelach, plechtige gezichten, en ineens is alleen zij er. Het is irritant. De gastvrouw fronst, in haar chique jurk. Sarah merkt het niet, ze geeft iedereen dikke pakkerds. Ze buigt voorover naar mij, ze ruikt naar de gekruide lucht van eind december. Ze heeft de rode wangen van iemand die zich heeft gehaast. Ze is veel te zwaar opgemaakt. Ze is

niet bijster goedgekleed, ze heeft niet haar mooiste outfit aangetrokken, ze is niet elegant, ze heeft haar haren niet mooi vastgebonden. Ze praat veel, duikt op een glas wijn dat haar wordt aangereikt, huilt van het lachen bij iets grappigs. Ze is levendig, opgewonden, gepassioneerd.

Het is als een slow motion. Het glas glipt uit mijn hand, mijn levensgezel roept o nee, het glas draait rond in de lucht, iedereen kijkt, niemand kan iets doen, het is al te laat, het glas valt zonder geluid te pletter op het crèmekleurige tapijt, de hele inhoud vloeit weg en tekent een abstracte vorm af, rode wijn op het crèmekleurige tapijt, een mooi minimalistisch schilderij, ik word wit en daarna rood van schaamte, de gastvrouw foetert, in haar chique jurk, het is een ramp, een drama, die rode vlek op het crèmekleurige tapijt, een onvoorziene gebeurtenis, een ongeluk. Een doorbraak.

Later gaan we aan tafel. We zijn verrukt over het mooie tafelkleed, het mooie bestek, het mooie menu. Er is een tafelschikking. We zijn met zijn zevenen. De gastvrouw zegt wie waar zit, in haar chique jurk. Sarah zit naast mij. Rechts van mij.

4.

Ze is violiste. Ze rookt sigaretten. Ze is te zwaar opgemaakt, als je haar van dichtbij bekijkt is het nog erger. Ze praat hard, lacht veel, is op haar manier grappig. Ze gebruikt woorden die ik niet ken. Ze heeft haar eigen taaltje. Ze vermaakt zich met taal, ze bedenkt uitdrukkingen, ze rijmt voor de lol. Ze vertelt leuke dingen, verhalen vol verwickelingen. Ze vertelt graag meer als ik erom vraag. Ze leeft. Tijdens het gesprek begrijp ik dat ze graag gezelschapspelletjes doet, in de bergen wandelt, met mensen zingt van wie ze houdt. Ze is al jaren in psychoanalyse. Ze gaat op de sofa liggen. Ze vindt dat vreemd, in een ijzige stilte over zichzelf praten. Toch gaat ze ernaar terug, ze denkt dat het belangrijk is. Twee keer, soms drie keer per week.

5.

Als we het pand in de kleine uurtjes verlaten, lopen we met z'n allen naar de dichtstbijzijnde metrohalte. Omhelzingen op de stoep, bij dat rare gevoel dat het de eerste dag van een nieuw jaar is. We brengen het gevallen glas al als een gedenkwaardige anekdote in herinnering, we draaien de film nogmaals af, voegen de-

tails toe, beschrijven het gefrons van de gastvrouw, in haar chique jurk.

Mijn levensgezel, als hij het over Sarah heeft: ‘Wat een grappig meisje is dat!’

6.

Ze schrijft me in de dagen erop, de eerste dagen van het nieuwe jaar. Het is januari, maar het wonder vindt weer plaats. De winter geeft het weer op, sleept zich nog wat voort en doet nog een laatste poging, maar het is te laat, het is afgelopen, de lente heeft gewonnen. Als ik de school uit kom, is de hemel hoog, fletsblauw, als geverfde stof. Achteloze wolken schieten in de wind voorbij. In een hoekje is ook de maan onopvallend aanwezig, en dat de dag en de nacht zo dicht bij elkaar staan, doet me een beetje beven. De schaduwen op het asfalt zijn elke dag iets langer en ik loop naar huis in een weergaloos goudkleurig licht. De straten met zandstenen huizen zijn vol tjilpende vogels, ononderbroken geklets. Je hoort de groene, tere, kwetsbare knoppen aan de takken bijna uitkomen. Ik kijk naar het licht dat de toppen van de gebouwen roze kleurt. Hoeveel keer zou ik nog het enorme geluk hebben om dat alles bij te wonen? Hoeveel keer zou ik dit

schouwspel nog kunnen zien? Eén keer? Vijftien keer? Drieënzestig keer? Is dit de laatste keer, vraag ik me af, is het de laatste keer dat ik de rillingen van een nieuw seizoen in mijn lichaam voel? Ze schrijft me in de eerste dagen van het nieuwe jaar. Eerst een paar zinnen, die ik beleefd beantwoord. Daarna steeds meer. Ze zegt dat het leuk zou zijn om elkaar weer te zien. Ze stelt voor om naar een concert in de Philharmonie te gaan. Ze stelt voor dat we naar de film, het theater gaan. We zien elkaar een keer, twee keer, steeds vaker. De winter gaat langzaam weg, zachtjes, geruisloos.

7.

Op een ochtend in maart schrijft ze dat ze in de buurt van mijn school is, ze vraagt of we samen kunnen lunchen. Ik kan niet. Ik heb niet genoeg tijd, ik heb te veel te doen, het zou gênant zijn als mijn collega's het zouden merken. Ik zeg ja. Ik glip weg op het afgesproken tijdstip, op een vreemde manier in de wolken. Het is mooi weer. Ze wacht me op bij de metrohalte. Ze begint meteen te praten, razendsnel, keihard, ze gebaart druk met haar armen. Haar ogen fonkelen. Ze loopt op de weg, het lijkt of het haar geen moer kan schelen dat auto's haar omver kunnen rijden. Ze ziet vast niet dat ik steeds aan haar mouw wil trekken om-

dat ze zo verstrooid lijkt dat ik bang ben dat ze een ongeluk krijgt. Ze leeft.

8.

In het Koreaanse restaurant praat ze zoveel dat de ober de bestelling wel drie keer komt opnemen. Ze is nooit zover. Ze zegt dat ze niet kan kiezen, dat dat een probleem is in haar leven. Dat ze alles en het tegenovergestelde wil. Ze vertelt dat ze tijdens de stakingen die Frankrijk in 1995 op z'n kop zetten heeft leren liften in Parijs. Ze was vijftien, dat jaar. Ik kijk naar haar en ik hoor haar al niet meer, ik kijk naar haar en vraag me af hoe ze eruitzag toen ze vijftien was, en hoe dat was, het leven toen. Parijs volledig platgelegd, met stomheid geslagen zonder al die ronkende auto's in de straten, of in elk geval iets stiller, hees. Parijs met een kikker in de keel. En een vijftienjarige Sarah, midden in dat alles, vast al met haar hangende oogleden, vast al met haar vioolkoffer op haar rug, die als een koorddanser over de randen van de stoepen loopt van dat deftige 16^e arrondissement waar ze opgroeide, met haar duim in de lucht, in de hoop dat ze wordt meegenomen. Naar school, naar de muziekschool, naar haar vrienden om te repeteren. Naar het eind van de wereld. Dat stel ik me voor. Toen ze vijftien was, lifte Sarah in het Parijs

zonder stem omdat ze wilde dat iemand haar naar het eind van de wereld meenam. Dat is wat ik me voorstel en wat ik onthoud.

Later, als ze met me meeloopt naar mijn school, of misschien is het wel tijdens dat gesprek, vertelt ze over de eerste keer dat ze bier dronk met haar vader. Het was nog helemaal niet laat, ik meen me te herinneren dat haar vader haar, in haar herinnering, was komen ophalen toen ze terugkwam van een weekje weg of dat hij haar naar de trein bracht. Hoe dan ook, het was op een station. Zo stel ik me die scène voor. Sarah en haar vader, op de ijzeren stoeltjes van een stationscafé. Het is midden op de dag, ik herinner me dat ze dat zei toen ze me deze herinnering vertelde. Ze is jong, ik denk dat ze mooi is, maar ik weet het niet. Het is moeilijk te zeggen hoe hij eruitziet. Misschien had hij vijftien jaar geleden wel bruin haar? Lachte hij? Maakte hij grapjes tegen zijn tienerdochter? Zijn schattebout, zijn oogappel, zijn lieverdje? Ze vertelt die herinnering lachend, ik weet niet waarom, maar ze lacht achteraf, jaren later, ze schaterlacht om de kop die hij trok toen ze haar eerste biertje bestelde, de trots die ze toen ervaarde, de zelfverzekerdheid die ze voelde. Ik stel me haar blufferige gedrag voor, de onvergetelijke kleur van het eerste biertje dat ze kordaat had besteld, op klaarlichte dag,

in dat café, met haar vader. Ze vertelt me die herinnering en ze lacht, ze stopt niet meer met lachen, ze lacht zo hard dat het bijna aanstekelijk is. Bijna twintig jaar later lacht ze als ze over haar lef vertelt.

9.

Ik vraag haar hoe zij latentie zou omschrijven. Ze buigt haar hoofd een beetje als ik haar vertel dat dat woord over de beelden van mijn leven is geschoven, dat het niet uit mijn hoofd gaat, dat ik niet weet waarom, maar dat het me achtervolgt.

Na een moment van stilte: Dat is de tijd tussen twee belangrijke momenten.

10.

De dagen gaan voorbij. Het wordt langzaam lente, zonder haast. Het is een doodgewoon voorjaar, een voorjaar waar iedereen weemoedig van zou worden. Sarah komt langzaam in mijn leven, zonder haast te maken. Ze nodigt me uit naar het theater, naar de film. Ze rookt in mijn keuken op een avond dat ik haar te eten heb uitgenodigd. Ze vertelt me een geheim. Ze

zegt dat het een geheim is dat ze nog nooit aan iemand heeft verteld. Ze merkt mijn verwarring niet op. Ze geeft me de laatste cd die ze met haar strijkkwartet heeft opgenomen. Een cd van Beethoven. Ze weet niet dat ik hem de dagen erop onafgebroken beluister. Ze weet niet dat ik boeken over kamermuziek lees. Ze weet niet dat ik alles wil weten, begrijpen, leren kennen. Ze vermoedt geen moment dat ik het mezelf verschrikkelijk kwalijk neem dat ik niet beter heb opgelet toen ik op de muziekschool zat.

Mijn levensgezel steekt de draak met deze onverwachte en nogal plotselinge vriendschap. Ik zeg hem niet dat als ik zou moeten kiezen tussen tijd met hem of haar doorbrengen, ik haar kies. We gaan samen naar de Strijkkwartetbiënnale in de Philharmonie om haar te zien optreden. Het is een zondagmiddag. Als we aankomen, is de zaal vol, er zijn geen plaatsen meer. Ik maak ruzie met de kaartjesverkoper, ik kijk hem lief aan, ik smeeek hem, ik ga tekeer. Mijn levensgezel zegt dat het niet erg is, dat we een andere keer naar ze komen luisteren. Hij zegt, hou op, kom, we gaan buiten iets drinken, in de zon. Ik weiger op te geven. Ik huil van woede. Hij snapt niet wat me overkomt. Ik bemachtig uiteindelijk twee plaatsen, op het allerlaatste moment. We moeten op klapstoeltjes zitten, ver van het toneel. Ik knijp mijn ogen samen om

te zien wat zich op het podium afspeelt. Ik ontdek de drie andere leden van het kwartet. Als ze met zijn vieren in een rijtje opkomen, barst ik bijna in lachen uit, zo zenuwachtig ben ik. Ik ziet haar voor het eerst gekapt, elegant, gedistingeerd. Ze draagt een onthutsende, lange zwarte concertjurk met een blote rug. Ze begroeten het publiek voordat ze beginnen te spelen. Ik krijg geen adem meer. Na het eerste deel van het eerste kwartet klap ik niet. Ik ken de codes niet. Ik begrijp er niks van. Mijn ogen zijn strak op die kleine, verre gedaante op het podium gericht. Als toegift spelen ze iets ongelofelijks. Iemand zegt dat het een deel van een kwartet van Bartók is, uitsluitend pizzicato. Ik begrijp niks van wat ik hoor. Ik klap keihard en heel lang, zo hard dat mijn handpalmen pijn doen.

11.

Ze vraagt me wat ik op woensdag doe, als mijn dochter er niet is. Ik ga in mijn eentje naar de film. Ik schrijf haar om dat te zeggen. Ik geef haar de naam van de bioscoop, het tijdstip van de voorstelling. Ik betrap mezelf erop dat ik hoop dat ze bij de uitgang staat, dat ze me opwacht. De film gaat over liefdesavontuurtjes die je een echt grote liefde doen vergeten. Het is een

zwart-witfilm. De hoofdrolspeelster is beeldschoon. Ik vind het op een nouvelle-vaguefilm lijken. Ik geniet met volle teugen van dit moment in mijn eentje in de bioscoop. Ik vraag me af of ze komt. De film is afgelopen. Ik haast me naar buiten. Niemand. Het regent. Ik loop snel, met mijn hoofd naar beneden, ik zie hoe mijn enkellaarsjes vanzelf vooruitgaan op de natte kasseien van de Rue de la Verrerie. Mijn telefoon gaat. Zij is het. Ze vraagt waar ben je, ze zegt ik ben in de Rue de la Verrerie, ik kom eraan.

12.

Als ik op een schitterende dag met de eerste zon naar de rechtbank ga, schrijft ze dat ze aan me denkt. Later, bij een glas wijn, vraagt ze hoe het is gegaan. Ze blijft me aankijken als ik haar vertel over het wachten, de rechter, de vader van mijn dochter, de uitspraak van de omgangsregeling om het weekend, de zon die veel te warm voor me was, omdat ik rouwkleiding droeg om die verloren liefde.